

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת דברים-שבת חזון ט' מנחם-אב ה'תשע"ב | גליון 513

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

משנה תורה

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הים (דברים א, א). מאורע מופלא התרחש טרם פטירת משה רבנו, קודם שהעביר את שרביט ההנהגה אל יהושע תלמידו. בשעה שעם ישראל חנו כבר בעבר הירדן, קרובים יותר מתמיד להיכנס אל הארץ המובטחת. מכנס משה רבנו את כל העם לשבטיו, ומשמיע את מצוות התורה באזניהם, חוזר הוא ומבאר היטב בשבעים לשון (תנחומא דברים, ב) את מצוות ה' על כל כללותיהן ודקדוקיהן, טורח הוא לחזור וללמד בתקופה האחרונה לימי חייו את כל התורה, אשר קיבל ולימד כבר מזה משך ארבעים שנה. יש להבין, מה טעם ראה משה רבנו לחזור שנית על כל דברי התורה לפני הכניסה לארץ ישראל, דווקא כשעמדו בעבר הירדן, וכי לא היה די במה שבני ישראל שמעו עד עתה מפיו, האם היה איזה פרט באחת מן המצוות שלא היה ברור די הצורך, עד אשר היה צריך כעת לחזור ולשנותו? ומדוע איפה ראה טעם לחזור 'בעצמו' באזני בני ישראל על כל דברי התורה והמצווה אשר ציוה ה', ודווקא בשערי ארץ ישראל. אמנם ידוע, שיסוד כל התורה היא, האמונה במעמד הר סיני, האמונה המוחלטת שהקב"ה נגלה אל בניו בערפלי טוהר, ומסר ביד שליח נאמן את תורתו. האמונה שהתורה היא משמים זכה וברה ללא כל סיג, שלא תשתנה ותוחלף לעולם. אכן, כל ישראל אשר זכו לראות בעצמם את המעמד נורא ההוד של מתן תורה, לא היו צריכים לחיזוקים נוספים, לראיות והוכחות נוספות, הלא בעיניהם ראו את הקולות והאש הגדולה, ובאזניהם שמעו את דבר ה' ותורתו. אך הנה היו גם כאלו מעם ישראל שלא היו בזמן מתן תורה, כל הדור החדש שנוול במשך הארבעים שנה שהיו במדבר, לא ראה בעיניו ובאזניו לא שמע, אמנם קבלה קבלו מאבותיהם על אמינות

מעמד מתן תורה, אך מכל מקום היה חסר להם את הראיה העצמית והתחושה הבלתי אמצעית, אשר לא זכו לחוות בעצמם. משום כך, טרם פטירתו חזר משה רבנו ומבאר בעצמו את כל דברי התורה באזני כל ישראל, שהרי כל עוד שהיה חי כל העם היה מרוכז תחת הנהגתו, והולך לאורו אשר היה דומה לאור החמה שהכל נהנים לאורה. אך בעמדם על מפתן שער ארץ ישראל, על שפת נהר הירדן, שם כל אחד בודאי יפנה לביתו ולנחלתו, שם בארץ המובטחת אשר תתחלק בגורל כל אחד ישב תחת גפנו ותאנתו, כל אחד יהיה בודד לעצמו, ויהיו חסרים הקיבוץ והאחדות הרוחנית שהיתה במדבר, כאשר כל איש ישראל היו במחנה אחד מסובבים בענני כבוד ונהנים עצה ותושיה ממשה רבנו. כאשר המציאות המיוחדת הזו עמדה להשתנות, כאשר האחדות והקיבוץ של עם ישראל עמדו להפסק, חשש משה רבנו שמא תשתכח התורה, וכפי שאכן מצינו שבימי אבלו של משה רבנו נשתכחו הלכות רבות מעם ישראל, ורק לאחר מאמץ רב הושבה האבידה. לכן טרח משה רבנו וחזר באזני כל העם שנית את כל מצוות התורה, ואף הוסיף לבאר בשבעים לשון את כל המצוות, כדי שיהיו מבוארים באר היטב, ללא כל שאלה ובית ספק הקטן ביותר, או אז לאחר ששמעו באופן בלתי אמצעי מפיו משה רבנו, אשר שכינה היתה מדברת מתוך גרונו, את כל תרי"ג המצוות כולם, היו מוכשרים ומסוגלים להכנס לארץ ישראל, כאשר תורתם ברורה להם ותלמודם בידם. זהו סוד 'משנה תורה', שחזר משה רבנו את מצוות התורה לבני ישראל בעמדם על שערי ארץ ישראל, כדי לבסס ולחזק את ידיעתם והכרתם במצוותה'.

דברי הימים

ה'ט' אב ב' תנ (2450)

בח' אב שבו המרגלים ששלח משה רבנו לתור את הארץ והוציאו דיבת הארץ רעה, **"וַיִּשְׁבוּ מֵאֶרֶץ הַחֲרָץ מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם"** (במדבר יג, כה). ובט' אב בכו עם ישראל על דברי המרגלים **"וַיִּתְּשֵׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא"** ונגזר עליהם שלא יכנסו לארץ ישראל. אמר רבי יוחנן: **תשעה באב היה. אמרו להם הקדוש ברוך הוא אתם בכיתם בכיה של חינוס, ואני קובע לכם בכיה לדורות"** (תענית כט.).

ט' אב ג' שלט (3339)

נחרב בית המקדש הראשון בידי הבבלים, נבזרזרדן וחילו. אמרו חז"ל **בשבעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני ותשיעי סמוך לחשכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל היום כולו שנאמר (ירמיהו ג, ד) "אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב"** (תענית כט.).

ט' אב ג' תתכט (3829)

נחרב בית המקדש השני, והוצת בידי חייל רומאי שזרק לפיד בוער להיכל. וחרש טורנוסורפוס הרשע את הר הבית, כדכתיב **"ציון שדה תהרש"**. (משנה תענית פ"ד מ"ו)

ט' אב ג' תתצד (3894)

נלכדה ביתר בידי הרומאים, והיו בה אלפים ורבות מישראל. ונהרגו כולם והיתה צרה גדולה כמו חורבן ביהמ"ק. (שם)

ר"ת	יציאית השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:55	20:18	19:04	ירושלים
20:52	20:20	19:20	ת"א אשדוד
20:53	20:22	19:11	חיפה
20:50	20:18	19:17	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

מתורתן של אבות

הצית אש עליה

רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל מבאר בספרו "מאור עיניים" (מנחות נג), שהיה אברהם עומד בתפלה במקום המקדש, דכתיב "אל המקום אשר עמד שם". אמר לו הקדוש ברוך הוא, "מה לידידי בבית" (ירמיה יא, טו), כלומר, מה איכפת לך בחורבן ביתי. אמר לו, שאף על פי שאין אני זקוק לבית המקדש, על עסקי בני שצריכים לו באתי. כלומר, שאיני עומד בתפלה על בית המקדש, אלא שבאתי להתפלל על בני. אמר לו בניך חטאו וגלו, שכיון שחטאו יותר טוב להם הגלות, לפי שהגלות מכפרת עון. אמר לו, בשוגג חטאו, והתורה מכפרת על השגגות, שהתורה היא במקום הקרבנות, "זאת התורה לעלה למנחה". אמר ליה, "עשוקה המזומתה" ככוונה ובמזומה עשו... כיון ששמע כן, היה צועק, שמה, חס ושלום, אין להם תקנה. יצאת בת קול ואמרה: "זית רענן יפה פרי תאר". וכי תאמר, תינתן שישראל יחזרו לגבולן באחריתן, אבל המקדש שנחרב, מה יאה עליו. לזה אמר: "לקול המזולה גדלה" דהיינו, מלה שדברו המרגלים שאמרו גדולה, "פי חזק הוא מזומנו", על אותה מלה "הצית אש עליה" על פי הדין והאמת. כי מאותה שעה, שהיה ליל ט' באב, נגזר החורבן, שאמר הקדוש ברוך הוא, אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות, "וְרַעַי דְּלִיּוּתֵינוּ", שהיו ברום המעלות, כגפן המודלת למעלה, ואחר כך נתרועעו ונפלו לארץ.

איש ואשה

שיזכו

תוכחת מגלה

אלה הדברים אשר דיבר משה (דברים א, א) משה רבנו פתח בדברי תוכחה. ארבעים שנה אחרי שהמרו עם ישראל בים סוף והתלוננו על הרעב לפני ירידת המן, ארבעים שנה אחרי חטא העגל וחטא המרגלים. רוב הדור ההוא כבר לא היה קיים ונותרו רק אלו שלא היו בני עונשין, הוא אומר שהתוכחה לא היתה אישית כלפי אף אחד מבני ישראל אלא כללית, ומטרתה היתה לטובת עם ישראל שלא יחזרו על החטא, שאם יחטאו, מי יתפלל בעדם לאחר פטירת משה רבנו. ולמרות זאת, הוכיחם משה רבנו ברמז ולא בפירוש. דרשו חז"ל (ילקוט שמעוני כי תצא), אמר משה, אם אני אומר להם כך הרי אני מלבין פניהם, ומלבין פנים אין לו חלק לעולם הבא... אלא אני אומר לישראל, זכור את אשר עשה לך עמלק (דברים כה, ז), והם יבינו מאליהם את התביעה בגינה בא עמלק... נורא הדבר, ברור לנו שכל מטרתו של משה רבנו היתה מתוך אהבתו את עם ישראל, והנה הוא מחשב את דבריו איך לומר את הדברים בעקיפין, כדי שאף אחד לא יתבייש ויפגע. כמה פעמים אנו מוצאים את עצמנו אומרים לבן הזוג את תוכחתנו במילים קשות וברוגז רב, מבלי לברור את המילים ומבלי לחשוב על התוצאות של מילים אלו? האם עצרנו רגע, לחשוב לפני כן על הדברים ולנסות לברור אותם, כדי שכן הזוג לא יפגע? אכן, מטבע הדברים בין אנשים קרובים מתגלעים לעתים ויכוחים ואי הבנות, ביחוד בתוך המשפחה בין בעל לאשה, מותר ואף חשוב להניח את הדברים על השולחן ולהידיבר, אך עם כל זה אסור לפגוע בשני בשום אופן! מלבד זאת שלמלבין פנים אין חלק לעולם הבא, גם התוצאה לא תהיה רצויה ולא תקדם את המטרה, שהרי מי שנפגע מנסה למצוא את הדרך להצדיק את מעשיו, ואינו יכול לפתוח את ליבו להאזין ולהקשיב לדבריו ורגשותיו של השני. אך אם חושבים על הדברים טרם אמירתם, ומנסים לתכנן את השיחה באופן נעים ומכבד, מבלי לגרום לצד השני להפגע. או אז מרויחים בכפליים, גם הדברים באים לידי פתרון וגם מעמיקים את הקשר בתוך הבית ומובילים אותו לפסגות חדשות. כל כך דקדק גדולי הדור לא להלבין את פני הזולת גם במחיר של אי נעימות רבה, מסופר על המהרי"ל דיסקין זצוק"ל שבעת שמסר שיעור הכין לו אחד מתלמידיו כוס תה, ומאחר והיה חלוש הוסיף כפית סוכר נוספת. לאחר השיעור התברר שהתלמיד טעה והכין לרבו כוס תה עם מלח, ולמרות זאת שתה הרב את הכוס עד תומה ולא היה אפשר לחוש עליו את אי הנוחות שבדבר, כששאלה אותו לאחר מכן הרבנית, "ומה על מצוות 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם' שכן בריאות של הרב היתה רופפת וכמות מרובה של מלח יכולה היתה להזיקו. ענה לה הרב בנועם 'נזח לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש ובלבד שלא ילבין פני חברו, כך שגם מצוות 'ונשמרתם' נדחית!'

פרמראות

"בְּעֵבֶר הִירְדָן בְּמִדְבַר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף בֵּין פְּאָרְן וּבֵין תַּפַּל וְלִבְּן וְחִצְרַת וְדִי זְהָב" (א, א)

ה'אור החיים' הקדוש מבאר שיש בפסוק זה כללים להנהגות במידות הגונות ויראת שמים להולכים בתורת ה'. **בְּעֵבֶר**, שיהיה האדם לוקח מידתו של אברהם אבינו שנקרא "אֲבָרָם הַעֲבָרִי" שהיא מידת החסד. **הִירְדָן**, מלשון מרדות, שיקח אדם מרדות ומוסר בליבו. **בְּמִדְבַר**, לעולם ישם אדם עצמו כמדבר - מידת הענוה. **בְּעֶרְבָה**, שתהא הענוה ערבה ונעימה ולא בדרך הפחיתות. וכן מצד חיוב הערבות שבין בני ישראל, שכשיצטרך האדם להוכיח את חברו לא ישתמש בענוה בעניין זה. **מוֹל סוּף**, שיזכור תמיד את יום מותו וישם למוֹל עיניו 'סוף האדם' ותכליתו. **בֵּין פְּאָרְן וּבֵין תַּפַּל**, הפרוש, צהלתו בפניו, ודאגתו בלבו. **פְּאָרְן** - מלשון פאר כנגד הצהלה, **תַּפַּל** - כנגד הדאגה. **וְלִבְּן**, שיהיה לו לב טהור צח ולבן, וירחיק מליבו השנאה והקנאה, התחרות והמשטמה. **וְחִצְרַת**, לימוד תורה בקביעות בחצרות ה' שהם בתי המדרשות. **וְדִי זְהָב**, מידת ההסתפקות, שיאמר לזהב, די!

"יֹסֵף עֲלֵיכֶם כֶּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים" (א, א)

אמרו לו ישראל למשה רבנו, משה אתה נותן קצבה לברכתינו... (רש"י). ובמדרש רבה (א, א) כתוב, בברכתו של משה יש בו מסוף העולם ועד סופו. אלף פעם, לא כתיב כאן. אלא, אלף פעמים". והרי קשה, כיצד היתה הברכה מסוף העולם ועד סופו, והרי נתן לה משה רבנו קצבה. בספר 'בינה לעתים' מבאר, שאם היה כתוב בפסוק **אֶלֶף פְּעָמִים כֶּכֶם** היה מובן שיתרבו ויהיו אלף פעמים ששים ריבוא, שזהו אכן סך מוגבל וקצוב. אך כשאמר **כֶּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים** הרי שהברכה היא, שבכל פעם שיכפיל את מספרם, יכפילים מהמצב שהם בו כעת לאחר שכפלים. דהיינו, שכאשר יכפיל ששים ריבוא יהיו מאה ועשרים ריבוא, וכאשר שוב יכפילים יהיו מאתיים וארבעים ריבוא, ושוב יכפילים יהיו ארבע מאות ושמונים ריבוא, וכך עד אלף פעמים, שאכן אין השכל והנייר יכול לאמוד חשבון עצום זה. מסופר, על ממציא משחק

השחמט, שאחד מהמלכים פנה אליו ורצה לתת לו מתנה כפי שביקש, כאות הערכה על המשחק שהוא שואב ממנו הנאה רבה. חשב החכם הממציא, ואמר: לוח השחמט מיוסד על ששים וארבע משבצות. צווה נא, אדוני המלך, את הממונים על מחסני תבואתך, שיתנו לי גרגרי חיטה, על כל משבצת מלוח המשחק כפליים כמה שהונח על המשבצת הקודמת. הוא אומר, שבמשבצת הראשונה יניחו גרגר אחד, ובשניה - שתיים, בשלישית - ארבע, וברביעית - שמונה, וכך עד משבצת ששים וארבע. לעג המלך בליבו על בקשתו העלובה, וציווה למלואותה. אלא שכשבאו לבצע את העניין, גילו שאין בכל המדינה די גרגרי חיטה, כפי שיצא בחשבון הסופר.

"וַתִּקְרְבוּן אֵלָי כָּלֶכֶם וַתֹּאמְרוּ נְשַׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ" (א, א)

פירש רש"י בערבוביא. ולהלן הוא אומר "וַתִּקְרְבוּן אֵלָי כָּל רְאִשֵׁי שְׁבֵטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ הֵן הָרְאֵנוּ ה'" (דברים ה', ט-כ). אותה קריבה הייתה הוגנת, ילדים מכובדים את הזקנים ושלחום לפניהם, וזקנים מכובדים את הראשים ללכת לפניהם. אבל כאן "וַתִּקְרְבוּן אֵלָי" כולכם בערבוביא, ילדים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים. כשבאו בני ישראל לבקש לשלוח מרגלים נעשה הדבר בבהילות ובדחיפות, ובאו והתקרבו בעירבוביא. אך בעת מתן תורה הקריבה היתה הוגנת, מדוע אם כן הזכירה משה במניין החטאים? אלא, מבאר בעל החידושי הרי"ם, שתוכחתו של משה על אותה קריבה בעת מתן תורה, היתה דווקא על כך, שבשעת שמיעת תורה מן הראוי היה להידיחף ולהידיחק מתוך רצון לקבל את דברי התורה, ולשומעם כראוי. אך בני ישראל נהגו להפך ושלא כראוי, במקום שהיה ראוי להידיחף, הייתם מתונים וחלקתם כבוד זה לזה. אך במעשה המרגלים, בבואכם לחטוא, באתם בהתלהבות ובדחיפות. ובאותו עניין אומר **הַגֹּאֵן רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ זְצוּק"ל** על הפסוק בהפטרה **"צִדְקַת יְלִין בְּהַ וְעֵתָה מְרֻצְחִים"** (ישעיה א, כא). **"צִדְקַת"** - כשמזדמן להם עניין של צדקה, הרי הוא **"יְלִין בְּהַ"** - מניחים אותו למחר, במתינות. אך כשמגיע לידיהם מעשה רשעות, אין הם ממתנינים למחר כי אם **"וְעֵתָה מְרֻצְחִים"**.

דיני ט' באב שחל להיות בשבת

כאשר תשעה באב חל ביום השבת, הצום נדחה ליום ראשון, כיון שאין מתענים ביום השבת, מלבד צום יום הכיפורים. ולא מקדימין את הצום ליום שישי, כיון שאקדומי פורענות לא מקדימין, ולכן עדיף לדחות את הצום שבא על הפורענות ולא להקדימו.

כאשר ערב תשעה באב חל ביום חול, יש לאכול את סעודה המפסקת על הארץ, ואסור לאכול בה שני תבשילין, וכן לא יאכלו שלשה יחדיו כדי שלא יתחייבו בזימון. אך בערב תשעה באב החל בשבת, מותר לאכול בסעודה שלישית שהיא גם הסעודה המפסקת אפילו כסעודת שלמה בשעתו, בבשר ויין וכל מטעמים, ואף לשיר זמירות שבת מותר, וכן לסעוד עם בני ביתו על שולחנו ולזמן בשלשה. רק שיש להזהר ולהקפיד מאוד לסיים את הסעודה קודם שתשקע החמה, ויש לשים לב על כך, כיון שפעמים רבות בשבתות השנה נמשכת סעודה שלישית גם לאחר זמן השקיעה, על כן יש להזהר שמחמת ההרגל שלא ימשיכו בסעודה בשבת זו גם לאחר שתשקע החמה. כמו כן, יש להקפיד שלא לרחוץ את הידים או שאר איברי הגוף לאחר ששקעה החמה. ערב תשעה באב שחל בימות החול, נהגו שלא לעסוק בתורה מחצות היום ואילך כי אם בדברים הרעים כגון אגדות ומדרשי החורבן, הלכות אבלות וכיו"ב. אך בערב תשעה באב שחל בשבת ניתן ללמוד גם לאחר חצות היום בכל חלקי התורה, רק שטוב וראוי לעסוק בהלכות הנוגעות לענייני דיומא.

לאחר ששקעה החמה, אסור עדיין להכין את צרכי התענית, כדוגמת ספרי קינות ונעלי בד, אלא יש להמתין עד שייגיע זמן צאת השבת, ורק אז יחליף את בגדיו לבגדי חול ויחלוץ את נעליו. ומכל מקום על אף שיצאו הכוכבים רשאי להישאר בנעלי עור עד שיאמרו הציבור ברכו של תפילת ערבית.

מחמת התענית אין מבדילין על הכוס במוצאי השבת, אלא מבדילין בתפילה באתה חוננתנו, ומי ששכח לומר בתפילה אתה חוננתנו, יאמר לאחר התפילה ברוך המבדיל בין קודש לחול. וקודם שקוראים את מגילת איכה מברכים על הנר ברכת בורא מאורי האש. ואם לא ברך בבית הכנסת על הנר יוכל לברך על הנר בביתו כל הלילה. אך חולה הזקוק לאכול ביום הצום כפי הוראת הרופא ועל פי היתר של רב, לפני אכילתו במוצאי שבת יבדיל על הכוס, ויתן לקטן לשתותו, אך אם אין שם קטן ישתה בעצמו את יין כוס ההבדלה. במוצאי תשעה באב מבדילין על הכוס, אך אין מברכים על הבשמים ועל הנר.

פניני דברי יאשיהו

דור שלא נבנה בימיו

חייב כל אדם מישראל להכנס ליום תשעה באב בכאב גדול ובכבוד ראש, שהרי דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו. בכדי להבין מעט את מהות תשעה באב, המגיד מדובנא מביא משל, לבעל ואשה שלא זכו שנים רבות לפני בטן, הצטערו בני הזוג התענו והתפללו לפני ה', וביקרו אצל גדולי הרופאים, עד אשר חנן אותם הבורא ית' ונפקדו. בהגיע זמן הלידה, יוצא הרופא אל הבעל בפנים חתומות ומודיע לו שחל סיבון, האם או העובר נתונים בסכנת חיים, ניתן להציל רק אחד מהם. כששמעה זאת האשה הכריעה ואמרה 'הן כל חיי ביקשתי ליכות בנן זכר, מוכנה למסור את נפשי בעבורו'.

וכך עשו, נפטרה האשה ונולד למשפחה, האבא גידלו במסירות גדולה. וכך עברו השנים כשביום הירציי של האם נחוג יום ההולדת של הבן.

ביום הבר מצוה אמר האב לבנו: כעת תוכל להחזיר לאמך מעט ממה שעשתה למענך ע"י שתאמר קדיש לעילוי נשמתה. עמד הבן ואמר קדיש בקרירות רבה וללא כל עניין. הצטער האב צער רב וקרא, 'אמא שנתנה את חייה עבור בנה, כך אומרים קדיש לעילוי נשמתה?! טען הבן ואמר: מה אעשה, איך אבכה ואצטער על אמי שאיני מכיר'.

כך אנו! רצה הקב"ה להכחיד את עם ישראל מרוב עוונותיהם, אך ברחמיו על עם ישראל, הקריב הקב"ה את ביתו, את בית המקדש וריחם עלינו. וכשמגיע יום השנה, יום החורבן, נשים ליבנו לבחון, כיצד אנו מתענים ומצטערים.

לאורם נלך

רבי יצחק לוריא אשכנזי - האריז"ל - ה' אב של"ב

העצומה. כשהגיע האר"י לגיל ל"ו, גילה לו אליהו הנביא כי בעוד תקופה קצרה יפטר מהעולם, ועליו לעלות לארץ ישראל להוסיף קדושה על קדושתו. בשנת ה'של הגיע האר"י לצפת. מיד עם הגיעו לעיר, מועיד עליו גדול המקובלים דאז, רבי משה קורדובירו - הרמ"ק, שהאר"י הוא משורש נשמה מיוחדת. לאחת פטירת הרמ"ק, התרכזו סביב האר"י, טובי תלמידי החכמים שבדור שזכו לכינוי 'גורי האר"י'.

מובא בספרים הקדושים בשם האר"י, שכל עיקר ביאתו לעולם הזה היתה לצורך התחברות עם תלמידו **רבי חיים וויטל זצוק"ל**. ואכן כל כתבי האר"י נכתבו על ידי תלמידו. רבי חיים וויטל העיד, כי האר"י הקדוש היה משיח בן יוסף. ובספרו "**פרי עץ חיים**" כתב, כי באחד השבתות מצאו את האר"י ישן מעט ושפתיו התנועעו תוך כדי שינה, לאחר שהתעורר אמר כי עסק בישיבה של מעלה בפרשת בלק ואילו היה דורש במשך שמונים שנה רצופים יום וליל לא היה יכול להשלים את כל אשר שמעו.

בערב שבת קודש פרשת מטות מסעי בר"ח אב ה' של"ב (1572), חלה האר"י הקדוש, וביום שלישי שלאחריו בה' באב בהיותו בגיל ל"ח שנים נפטר לבית עולמו. זכותו תגן עלינו, אמן.

גדול המקובלים, **רבי יצחק לוריא אשכנזי - האריז"ל זיע"א**, נולד בירושלים עיר הקודש, בעיר העתיקה בשנת רצ"ד (1534). אביו רבי שלמה התבשר על ידי אליהו הנביא כי עתיד להיוולד לו בן שיהא גדול בישראל, וביום הברית לא יערכו את הברית עד להגעתו של אליהו הנביא. ואכן תקופה קצרה לאחר מכן, נולד רבי יצחק וביום הברית המתין רבי שלמה לאלהיו הנביא, השעות נקפו ואלהיו הנביא בושש מלהגיע, קהל המוומנים לא הבין מדוע מתעקש רבי שלמה שלא למוול את בנו. אלא שאלהיו הנביא ניסה את רבי שלמה האם יעמוד בדיבור וכשהופיע שימש כסנדק בעת הברית. בהיותו כבן שמונה התייתם רבי יצחק מאביו, וירד עם אמו לקהיר שבמצרים, שם שהו בבית דודו העשיר רבי מרדכי פרנסיס, שקירבו מאד ונתן לו את בתו לאשה. בהלך אותן שנים שקד רבי יצחק על התורה והתעלה בחכמתו, התבלט בין טובי תלמידיו של הרב הראשי למצרים, **רבי דוד בן זמרא - הרידב"ז**, וכן למד בישיבתו של **רבי בצלאל אשכנזי**, בעל 'שיטה מקובצת'. פרוש מן העולם היה רבי יצחק, במשך שנים ארוכות התבודד בבקתה על שפת הנילוס והיה מגיע לביתו רק לקראת השבת. בתקופה זו זכה האר"י לרוח הקודש ולגילוי אליהו הנביא שלימדו סתרי תורה והביא להתעלותו

מאמר החכם

החכם אכלו בליבו וצהלתו על פניו. אבלות אמיתית היא זו שמכניעה ומסירה את ערלת הלב. אך הפנים יכולות ללבוש ולפשוט כמה צורות. לכן ראוי שהצהלה תהיה עליהם תמיד.

האחים מסלויטא

יום המשפט הגיע, לאחר שמיעת הצדדים, הקריא השופט מתוך הכתוב את פסק הדין האכזרי, אלף וחמש מאות מלקות הוטלו על כל אחד מהאחים. והיה, והנידונים יותרו בחיים לאחר העונש, יוגלו הם לסיביר לכל ימי חייהם. גזר הדין הקשה ממות התקבל ע"י האחים שפירא בדומיה, כשהם מחזקים אחד את השני ומצדיקים עליהם את הדין. לא כן, אביהם הישיש רבי משה שפירא זצוק"ל, ליבו לא עמד בצער הגזרה הנוראה, ולא ארכו הימים עד שהשיב את נשמתו הטהורה לבוראו.

בחדש אב בשנת תקצ"ט, הוצאו רבי שמואל אבא ורבי פנחס מתא המאסר, רגליהם רעדו מישיבתם הממושכת, ידיהם אזוקות והם הובלו אל הכיכר בה אמור להתבצע גזר הדין. צעירים וחסונים נכנסו אל הכלא וכעת יצאו ממנו שחוחים ומבוגרים, שערות שיבה נזרקו בזקנם. הם לא הביטו בשתי שורות החיילים, שעמדו שורה מול שורה, נכונים לבצע את גזר הדין. ראשם היה נתון כל אחד לאחיו היקר לו מכל. 'אעבור אני תחילה' - קרא רבי פנחס הצעיר - 'לא אוכל לראות את אחי בכורי בצערו'. רבי שמואל אבא שחפץ אף הוא להיות הראשון, הביט בעיניו הרחומות אל אחיו והביע את הסכמתו. שלוש פעמים היה על כל אחד מהאחים לעבור בין שתי שורות של מאתים וחמישים חיילים חסונים, האוחזים בידיהם שוטים מעור. החיילים ניגשו אל רבי פנחס חשפו את גוו והסכימו להותיר את הכיפה על ראשו. וכך כשידיו אזוקות הובילוהו אל תחילת השורה. השוטים הורמו והורדו, הוצלפו ללא רחם על גוו. ורבי פנחס נושא את סבלו וכאבו בדומיה מרוממת, באצילות מעוררת השתאות, רק שפתיו מרחשות תפילה לבורא העולם שיחוקהו. פעם אחת עבר בינות לחיילים, וכך גם בפעם השנית. אך בהתחילו את הפעם השלישית עמד לפתע מלכת, החיילים ממשיכים להצליף על גבו, ומובילו צועק לו שיזנו. אך לא! כיפתו צנחה מעל ראשו, וידיו כבולות באזיקים ואינו יכול להרימה, ובגילוי ראש אסור ללכת. המפקד מיהר לבדוק מדוע מתעכב המוביל, בלי מילים רמז רבי פנחס על כיפתו המונחת על הארץ. אחד החיילים מיהר להרימה ולהשימה על ראשו, ורק אז המשיך רבי פנחס ועבר את הפעם השלישית, כולו זב דם, אך כיפתו מונחת בגאווה יהודית על ראשו. אחריו הובל אחיו רבי שמואל אבא, הוא עבר בגאון בין שורות החיילים, ואף הוא נותר בחיים... חודשים רבים שהו האחים בבית החולים, עד שהחלימו קמעה מהמכות הקשות שספגו, והם נשלחו לסיביר הקרה. שבע עשרה שנים סבלו בסיביר מקור, מרעב ומחול אף אמונתם האיתנה לא נשברה, והם המשיכו לקיים את מצוות הבורא מתוך מסירות נפש עצומה. בתום השנים האלו כשהוחלפה המלכות ברוסיה, קיבלו האחים חנינה והורשו לחזור לעיר סלויטא.

לא רבים היו תושביה היהודים של העיירה הקטנה סלויטא שבאוקראינה, ולמרות זאת, זכו הם ברב ומורה הוראה משכמו ומעלה, הגאון **רבי משה שפירא** בנו של הרב הקדוש **רבי פנחס שפירא מקוריץ** זצוק"ל. רבי משה הקים בעיירה בית דפוס על מנת לתת מענה לביקוש העצום שהיה לספרי החסידות, בשנת תקס"א החלו בבית הדפוס בהדפסת מהדורה מפוארת לכל חלקי הש"ס, בדפוס נאה ונעים המרחיב את דעתו של הלומד. אלא שסערה של מחלוקת התרגשה על פעילות בית הדפוס, וחצתה ערים וגבולות. נראה היה כי הגיעה אל קיצה בפסק דין שניתן בעיר הורדונא. אך למרות הפסק שנפסק כבר לא ניתן היה למנוע את תוצאותיה המרות של המחלוקת...

פועל מומחה היה עובד בדפוס סלויטא בכריייה, כל ספר שהיה יוצא תחת ידיו היה מושלם וחזק. אותו פועל לא נהנה מיגיע כפיו, כל כספו הושקע ברכישת משקאות חריפים, וכך בסיום יום עבודתו היה שותה ומשתכר. באחד הימים לא הגיע הפועל לעבודה, לאחר בירור קצר נמצא הפועל כשהוא תלוי בביתו, ללא רוח חיים. בצער רב שמעו האחים על מותו של הפועל השיכור, ופנו לחפש פועל אחר שימלא את מקומו. אלא, שלא כך חשבו המשכילים באותם הימים, הזדמנות פז נקרתה בדרכם לעצור את פעילות בית הדפוס הנוגד את דרכם. הם חברו למומרים ולשונאי ישראל ובעזרת קשרים עם אנשי השלטון דאגו להעליל על האחים שפירא מעסקיו של הפועל השיכור, שהם כביכול אשמים במותו.

באותו יום פעלו עובדי הדפוס במלוא המרץ, דפים של ספרי קודש מודפסים בכתב דפוס נאה יצאו ממכשבי הדפוס. ולפתע הכל נגדע באחת, פלוגה של שוטרים חמושים נכנסו בשערי הדפוס, כשבידם צו מעצר לאחים שפירא, וצו סגירה לבית הדפוס שבבעלותם. 'מדוע אתם עוצרים את בני?', הכל עובד על פי החוק ואף המיסים שולמו כהלכה - שאל רבי משה, שאותות זקנה וכאב ניכרו על פניו. 'אינן זה מענייניך!' - סינן השוטר בבזבז, ובעוד הוא דוחף בגסות את רבי שמואל אבא ואחיו רבי פנחס, הוא פוקד על העובדים לעזוב את המקום. בית הדפוס נסגר באותו יום על מנעול ובריה, כשפועלי מלוים בעיניים דומעות את האחים הצדיקים שלנקהו למעצר.

שנים רבות של סבל רב עברו על האחים שפירא בבית הכלא הרוסי, מידי יום היו נלקחים לחקירה צולבת שלותה בעיניים קשים, ולמרות הכל נשאר האחים איתנים באמונתם וברוחם ולא הודו במיוחס להם. לאחר שספגו השפלות ומכות הושלכו כואבים ודואבים לחדר מאסרם יחד עם רוצחים שפלים וגנבים.

חומה בצורה

לפני כאלפיים שנה ע"י קיסר סין הראשון, ובמהלך השנים הבאות המשיכו הסינים לבנותה. בחומה זו נבנו קירות כפולים פנימיים וחיצוניים, כאשר ביניהם עוברת דרך פנימית. החומה הסינית משתרעת לאורך של כשבעת אלפים ק"מ, בין מדברים, הרים וגאיות ונבנתה במשך שנים ארוכות, מעריכים כי מאות אלפי בני אדם עסקו בבנייתה. ולמרות שמטרתה היתה להגן מפני תקיפות ועל חיי התושבים, בנייתה גבתה מחיר כבד של חיי אדם רבים. מסופר, כי תחכום רב הוביל לפריצת **חומת העיר טרויה** שהייתה נצורה. במשך כעשר שנים ניסו היוונים לפרוץ את החומה ולא עלה בידם. אלא שאז הכינו תרמית, והחלו נסוגים מהעיר כאילו התייאשו מלכבוש אותה. אך השאירו ליד שער העיר פסל עץ בדמות סוס גדול מידות, שבתוכו הסתתרו חיילים חמושים. הטרויאנים הביאו במו ידם את מפלתם, ע"י שהכניסו את סוס העץ לעיר. בהגיע הלילה חמקו החיילים מהסוס ופתחו לחבריהם את שער החומה. לא לחינם מכונה מעשה תרמית בשם 'סוס טרויאני'.

ולהבדיל מן החול אל הקודש, ירושלים עיר הקודש, המבוצרת בחומה גבוהה וחזקה שנבנתה בתחילה ע"י שלמה המלך. אף חוזקה של **חומת ירושלים** לא עמדה בפני הדין, ונבקעה ב"ל בתמוז ע"י נבזראדן שר הצבא של בבל. הקב"ה כילה חמתו על עצים ואבנים. ולוואי ויתקיים בנו במהרה "לכו ונבנה את חומת ירושלים" (נחמיה ב').

"**כָּל אֵלֶּה עָרִים בְּצֶרֶת חוֹמָה גְּבֵהָ דִלְתִים וּגְרִיחַ**" (ג. ה). הערים הבצורות מוגנות ע"י חומה גבוהה ושער סגור על בריח, ולמרות כן, כבשו בני ישראל את הערים הבצורות ממלכת עוג בשבן, על פי רצון ה'. העיר הראשונה המוזכרת בתורה שהיתה מוקפת בחומה היא העיר נינוה, אחת משלושת הערים הגדולות שבנה אשור בן שם בן נח. חומת העיר נינוה היתה חזקה ביותר, אורך החומה היה 750 ק"מ, וגובהה 1200 רגל (366 מטר). רוחב החומה היה כרוחב של רחוב. 1500 מגדלי שמירה היו לאורך כל החומה. החומה היתה כמגן ומכסה בפני הצרים על העיר "יִמְהָרוּ חוֹמָתָהּ וְהָבֵן הַסֶּבֶךְ" (נחום ב, 1). ובכל זאת כשהגיעה זמנה להחרב, לא עמדה לנינוה חוזקה ואיתנה של חומתה, ו"נִינְיָה כְּבָרְכַת מַיִם מִיַּמֵּי הַיָּא", מימי החידקל שעלו על גדותיהם, שטפו את העיר והכו בחומותיה, ועלו צריה וכבשוה.

יריחו, העיר הראשונה שנכבשה ע"י בני ישראל בבואם לארץ ישראל עם יהושע מנהיגם, הייתה אף היא מוקפת חומה גבוהה וחזקה "וַיִּרְיֶחֻ סִגְרָת וּמִסְגְּרָת" (יהושע ו, 15). ביום השביעי להגיעם, הקיפו יהושע והעם את יריחו שבעה פעמים והכהנים תקעו בשופרות, ולאחר שהעם הריע תרועה גדולה "וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֵּיהָ".

אחת החומות הידועות היום, היא החומה הסינית הגדולה, שבנייתה החלה

יאקאב 08.852.0.852